

кримінальний процес.

Вербальне (понятійне) мислення стосуються текстів і охоплюють такі діяльнісні аспекти:

- визначення теми, ідеї, логіки викладу матеріалу;
- розпізнавання інформації, яка явно стверджується або яка може бути виведена з наявної;
- виявлення значення або мети використання певних елементів у тексті;
- визначення взаємозв'язку даних;
- установлення принципів, які застосовуються, аналогій до тверджень або аргументації;
- з'ясування ставлення автора або інших суб'єктів до питань, що обговорюються.

Розвиток здібностей послідовно мислити і переконливо викладати свої думки, вести аргументоване обговорення проблеми, ефективно і коректно вирішувати спірні питання – увесь цей комплекс завдань визначає потребу застосування теорії, методів і засобів логіки. При цьому відпрацьовуються засоби контролю використовуваної термінології, мови і міркувань, закріплюються навички правильного визначення стратегії проблемної розмови, а також коректного вибору тактики його ведення, що має особливе значення для фахівців у галузі права.

Демичева Алла Валеріївна
к. соц. н., доцент,
доцент кафедри
соціально-гуманітарних дисциплін
(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

КРИМІНАЛЬНИЙ ЖАРГОН (АРГО) ЯК СОЦІОЛЕКТ

Жаргон – це напіввідкрита мовна підсистема, яка застосовується певною соціальною групою з метою відособлення від решти мовної спільноти. Жаргон є атрибутом негерметичної групи, соціолектом певної спільноти. Однією з головних умов виникнення жаргону є достатньо тривала комунікація, яка дає змогу встановити певну мовну традицію. Відома українська дослідниця соціальних діалектів Леся Ставицька зазначала, що як різновиду соціолектів, жаргону властиві наступні особливості: жаргон знаходиться в опозиції до нормативної лексики; нестійкість; жаргон не обслуговує інтелектуальну і поетичну функції мови; його носіїв відрізняє усвідомлена мовна та соціальна корпоративність [1, с. 124]. Жаргон є

прерогативою насамперед усно-розмовної мови, він адресований переважно слухачу. Його функціональне призначення – стати засобом неофіційного спілкування групи людей. Жаргон – це умовна мова, зрозуміла тільки у певному середовищі, однак, у даний час спостерігається тенденція виходу жаргону за рамки тих соціальних груп, що її породили. До того ж багато жаргонізмів проникають і на сторінки преси, у радіо- і телефір. Треба зазначити, що всі соціальні діалекти, на відміну від територіальних діалектів, ніколи не бувають першим і єдиним способом комунікації для тих, хто ними користується, а виступають як «друга мова».

Кримінальний жаргон (арго) – це один з різновидів жаргону, функціональний стиль, до якого прибігають носії мови у певній ситуації спілкування. Існують численні припущення про походження кримінального жаргону і, зокрема, злодійської мови. Припускають, що при виникненні арго в нього ввійшло багато слів із професійної мови моряків, яка певною мірою інтернаціональна, а також з мов інших народів [2, с. 35]. Арго вживається, як правило, з метою приховання предмету комунікації, також як засіб відокремлення групи від іншої частини суспільства. Його тезаурус охоплює багато тематичних груп, пов'язаних з пенітенціарною системою, злочинністю, кримінальною діяльністю тощо. Арго, як і будь-який жаргон, має свою лексику і фразеологію, що включає на сьогодні приблизно 16 тис. слів [3, с.16]. Механізм творення арго детально розглядав О. Горбач у роботі «Арго в Україні», серед яких виділяє в першу чергу метафору та метонімію [4].

Арго тісно взаємодіє з іншими підсистемами української мови: молодіжними жаргонами, просторічною, навіть літературною мовою. Одні арготизми переходять без зміни, інші частково чи цілком змінюють лексичне значення. Отже, те, що було відособлено, умовно і таємно, стає загальноживаним, зрозумілим і явним з декілька причин: культурні (спрощення мови, пов'язане із швидким темпом життя, фрагментарністю, вплив медіадискурсу), соціально-політичні (у періоди війн, заколотів, різких трансформацій підсилюється кримінальний елемент, вплив його субкультури на суспільство), історичні (пов'язані з тими хвилями навал аргоїзмів, які були протягом ХХ ст. у 20-30-ті, у 60-ті, у 90-ті роки), кримінально-правові (хоча кількість ув'язнених у сучасному українському соціумі постійно зменшується, все ж таки залишається досить значною). Вважаємо, що основними функціями кримінального жаргону на сьогодні є номінативна, ідентифікуюча, стильова. Так, щодо останньої, Л.-Ж. Кальве (1994) вказує, що у Франції в другій половині ХХ ст. в обіг входить термін *argot moderne*, розуміючи під сучасним арго мову, яка вже не є таємною, а скоріше як один з елементів манери говорити, що обраний мовцем [5].

У цілому, кримінальний жаргон (арго) є складовою мови, його динамічне проникнення у сучасну розмовну і літературну українську мову взагалі, сленг окремих соціальних груп може слугувати репрезентацією тих соціокультурних процесів, що відбуваються у соціумі. Зрозуміло, що при

цьому використовуються лише елементи аргю (лексичні, фразеологічні). Кримінальний жаргон також безупинно розвивається, у ньому з'являються одні і зникають інші слова, але він, як і раніше, з одного боку обслуговує і буде обслуговувати кримінальну діяльність людей, з іншого є стильовим атрибутом певних соціальних груп.

1. Ставицька Л. Аргю, жаргон, сленг. Соціальна диференціація української мови. К.: Критика, 2005. 464 с.
2. Бондалетов В. Типология и генезис русских аргю. Рязань, 1987. 258 с.
3. Словник жаргону злочинців / Упорядкування, передмова О. Поповченка. К.: ТОВ «Оберіг», 1996. 546 с.
4. Горбач О. Аргю в Україні. Львів: Інститут мовознавства ім. І.Крип'якевича НАН України, 2006. 688 с.
5. Руденко М. Різновиди аргю у процесі еволюційного розвитку. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Вип 27, том 4, 2020. С. 53-59. URL: http://www.apnh-journal.in.ua/archive/27_2020/part_4/10.pdf (дата звернення 07.02.2021).

Єремєєва Ірина Анатоліївна
к.іст.н., доцент,
доцент кафедри
міжнародних відносин та туризму
(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

МОВНИЙ ЧИННИК У ФОРМУВАННІ ПОЛІТИЧНОГО ІМІДЖУ

Політичний імідж відіграє значну роль у розстановці політичних сил у суспільстві, нерідко він є визначальним фактором при виборі того чи іншого кандидата на певні державні посади. При цьому симпатії до особистості кандидата мають істотний вплив на електоральну поведінку, а ці симпатії залежать саме від іміджу політичного діяча. Вміле створення такого іміджу часто є визначальним у політиці, що не раз було підтверджено практикою. Формування іміджу політика має велике значення при використанні ринкової моделі виборчої технології, за якою кандидат або виборче об'єднання розглядається як товар, який консультанти та організатори мають продати покупцям-виборцям, використовуючи різноманітні методи реклами та пропаганди.

Оскільки імідж має природу міфу та стереотипу, він відображає ключові позиції, на які реагує масова свідомість та відповідає соціальним очікуванням певних соціальних груп. З цієї точки зору імідж – це сконструйований образ, який може володіти будь-якими характеристиками, затребуваними послідовниками. Головним чином, створення ефективного